

Arap Baharı Sonrası Türkiye’de Göç Yönetimi: Devlet Kapasitesi ve Kurumsal Dönüşüm *

Migration Management in Turkey After the Arab Spring: State Capacity and Institutional Transformation

ÖZET

Türkiye, Suriye’deki iç savaş nedeni ile büyük bir sığınmacı akınına uğramış ve bu durum, devletin göç yönetimi kapasitesini test eden bir süreç olmuştur. Başlangıçta açık kapı politikası benimseyerek sığınmacıları kabul etmiş ancak zamanla bu politika daha kontrollü ve seçici bir yaklaşıma dönüşmüştür. Bu dönüşüm, devlet kapasitesinin yalnızca idari değil, aynı zamanda hukuki, kurumsal ve toplumsal boyutlarının da yeniden yapılandırılmasını gerektirmiştir. Türkiye’nin göç yönetimi, çok aktörlü bir yönetim yapısına evrilmiş ve hem yerel hem de merkezi düzeydeki aktörler arasında koordinasyon ve iş birliği önem kazanmıştır. Ancak göç yönetimindeki kapasite artışı, her düzeyde eşit şekilde gerçekleşmemiş ve yerel yönetimlerin yetersiz kaynaklar ve yasal yetkilerle mücadele ettiği durumlar ortaya çıkmıştır. Göç yönetiminin etkinliğini sınırlayan bir diğer unsur da merkezi ve yerel aktörler arasındaki koordinasyon eksiklikleridir. Ayrıca Türkiye’nin göç yönetimi politikaları, iç politikada önemli bir tartışma konusu haline gelmiş ve toplumun göçmenlere yönelik tutumları da bu süreçte belirleyici bir rol oynamıştır. Bu çalışma, Türkiye’nin devlet kapasitesinin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ve bu yapının göç yönetimi bağlamında nasıl evrildiğini incelemektedir. Arap Baharı sonrasında Türkiye’de devlet kapasitesi zorluklar ve sınırlarla karşı karşıya kalmasına rağmen esneklik, uyum ve adaptasyon kapasitesinde olumlu bir ivme kazanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Devlet Kapasitesi, Göç Yönetimi, Göç Yönetimi, Arap Baharı, Suriyeli Sığınmacılar.

ABSTRACT

Turkey has experienced a massive influx of refugees due to the civil war in Syria, and this situation has put the state’s migration management capacity to the test. Initially, Turkey adopted an open-door policy to accept refugees, but over time, this policy evolved into a more controlled and selective approach. This transformation required the restructuring of state capacity not only in administrative terms but also in legal, institutional, and social dimensions. Turkey’s migration management has evolved into a multi-stakeholder governance structure, and coordination and cooperation between actors at both the local and central levels have gained importance. However, the increase in migration management capacity has not occurred equally at all levels, leading to situations where local administrations have struggled with insufficient resources and legal authority. Another factor limiting the effectiveness of migration management is the lack of coordination between central and local actors. Furthermore, Turkey’s migration management policies have become a major topic of debate in domestic politics, and public attitudes toward migrants have also played a decisive role in this process. This study examines the multidimensional nature of Turkey’s state capacity and how this structure has evolved within the context of migration management. Despite facing challenges and limitations following the Arab Spring, Turkey’s state capacity has gained positive momentum in terms of flexibility, adaptability, and the ability to adjust.

Keywords: State Capacity, Migration Management, Migration Governance, Arab Spring, Syrian Refugees.

GİRİŞ

2011 yılında başlayan Arap Baharı, özellikle Suriye iç savaşıyla birlikte yalnızca Orta Doğu’nun siyasal coğrafyasını değil bölgesel göç rejimlerini ve devletlerin yönetim kapasitelerini de derinden etkileyen tarihsel bir kırılma yaratmıştır. Bu sürecin en görünür sonuçlarından biri, milyonlarca insanı yerinden eden kitlesel zorunlu göç hareketleri olmuştur. Türkiye ise coğrafi yakınlığı, açık kapı politikası ve bölgesel siyasal rolü nedeniyle bu hareketlerin merkez ülkelerinden biri haline gelmiştir. Böylece göç, Türkiye açısından salt insani yardım ya da sınır yönetimi meselesi olmaktan çıkmış kamu yönetimi, hukuk, dış politika, iç siyaset ve toplumsal uyum alanlarını aynı anda etkileyen çok katmanlı bir yönetim sorunu niteliği kazanmıştır.

* Bu çalışma Çiğdem Akman danışmanlığında Gülseren Ergün tarafından hazırlanan doktora tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

¹ Doktora Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi ABD, Isparta, Türkiye, ORCID: 0000-0003-0860-8961

² Prof. Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Isparta, Türkiye, ORCID: 0000-0001-2345-6789

Gülseren Ergün ¹
Çiğdem Akman ²

How to Cite This Article

Ergün, G. & Akman, Ç. (2026). Arap Baharı Sonrası Türkiye’de Göç Yönetimi: Devlet Kapasitesi ve Kurumsal Dönüşüm. *International Social Sciences Studies Journal*, (e-ISSN:2587-1587) 12(4), 623-631. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19816975>

Arrival: 12 March 2026

Published: 28 April 2026

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Bu dönüşüm, Türkiye’de göç yönetimi tartışmalarını özellikle devlet kapasitesi kavramı etrafında yeniden düşünmeyi gerekli kılmaktadır. Çünkü kitlesel göç, devletlerin yalnızca sınırlarını denetleme becerilerini değil aynı zamanda nüfusu kaydetme, hukuki statü üretme, kurumlar arası koordinasyon sağlama, kaynak tahsis etme, yerel ve merkezi aktörleri eşgüdümleme ve toplumsal meşruiyet üretme yeteneklerini de görünür kılmaktadır. Bu yönüyle göç yönetimi, devlet kapasitesinin kriz anlarındaki gerçek sınırlarını test eden bir alan olarak öne çıkmaktadır (Ulusoy, 2021: 153). Türkiye örneğinde de Arap Baharı sonrası yaşanan kitlesel sığınma süreci, mevcut idari ve hukuki araçların yetersizliklerini açığa çıkarırken, aynı zamanda yeni kurumsal düzenlemeler ve yönetim pratiklerinin doğmasına yol açmıştır.

Devlet kapasitesi, bir devletin toplum üzerindeki etkisini belirleyen temel unsurlardan biridir. Bu kavram, devletin toplumsal, ekonomik ve siyasal süreçlere müdahale etme yeteneğiyle ilgilidir ve göç yönetimi gibi karmaşık alanlarda büyük bir öneme sahiptir. Türkiye’nin Suriyeli sığınmacılara yönelik göç yönetimindeki başarısı, devletin farklı kapasite boyutlarının etkileşimiyle şekillenmiştir. Michael Mann’ın (1984, 2008) klasik ayrımıyla bakıldığında, devlet kapasitesi despotik ve altyapısal olmak üzere iki farklı boyutta düşünülebilir. Despotik güç, devlet elitlerinin toplumsal aktörlerle müzakere etmeksizin karar alma kapasitesini ifade ederken altyapısal güç, devletin kararlarını toplumun tüm katmanlarına nüfuz ettirebilme, uygulayabilme ve günlük hayatı örgütleyebilme yeteneğine işaret eder. Göç yönetimi bağlamında belirleyici olan, çoğu zaman bu ikinci boyuttur. Çünkü kitlesel göçün yönetimi, yalnızca merkezî düzeyde karar almakla değil, kayıt, barınma, sağlık, eğitim, güvenlik, çalışma hayatı ve yerel hizmetler gibi alanlarda devletin toplumsal zemine ne ölçüde nüfuz edebildiğiyle ilgilidir. Nitekim Türkiye’de göç yönetiminin Arap Baharı sonrasında kurumsallaşma yönünde evrilmesi, devletin altyapısal kapasitesini genişletme çabasının bir göstergesi olarak okunabilir.

Özellikle devletin kurumsal kapasitesi ve yönetim yapısındaki dönüşüm, Türkiye’nin sığınmacı krizine nasıl yanıt verdiğini anlamak açısından kritik öneme sahiptir. Suriyeli göçmenler, başlangıçta insani bir kriz olarak ele alınırken, zamanla bu durum, Türkiye’nin göç yönetiminde daha kurumsallaşmış, çok aktörlü ve çok düzeyli bir yaklaşım geliştirmesine yol açmıştır. Bu bağlamda, Türkiye’nin göç yönetimindeki dönüşüm, sadece idari kapasite artışını değil, aynı zamanda yerel ve merkezi yönetimler arasındaki iş birliği ve koordinasyonun da güçlenmesini sağlamıştır.

Çalışma, devlet kapasitesinin özellikle kurumsal, idari, toplumsal ve hukuki boyutları üzerinden Türkiye’deki göç yönetimi sürecinin incelenmesini hedeflemektedir. Türkiye’nin bu süreçte geliştirdiği politikalar ve uygulamalar, devlet kapasitesinin sınırlılıkları ve bu sınırlılıklarla başa çıkma stratejilerinin önemli örneklerini sunmaktadır. Bu doğrultuda, Arap Baharı sonrası Türkiye’deki göç yönetimini hem teorik bir çerçevede analiz etmek hem de Türkiye örneği üzerinden karşılaştırmalı bir değerlendirme yapmak amaçlanmaktadır.

DEVLET KAPASİTESİ KAVRAMI

Devlet kapasitesi kavramı, sosyal bilimler literatüründe devletin toplumsal, ekonomik ve siyasal süreçleri yönlendirme ve düzenleme yeteneğini açıklamak amacıyla geliştirilen temel analitik araçlardan biridir. En genel anlamıyla devlet kapasitesi, devletin belirli hedefler doğrultusunda politika üretme, bu politikaları uygulama ve uygulama sonuçlarını sürdürülebilir şekilde denetleme gücünü ifade etmektedir (Gökçe ve Gökçe, 2015: 4). Bununla birlikte kavram, farklı kuramsal yaklaşımlar tarafından farklı boyutlarıyla ele alınmış ve çok katmanlı bir yapıya kavuşmuştur.

Devlet kapasitesine ilişkin klasik yaklaşımlar, bu kavramı çoğunlukla devletin gücü ile ilişkilendirmiştir. Michael Mann’ın (1984) ortaya koyduğu çerçeve, bu tartışmaların en etkili örneklerinden biridir. Mann’a göre devlet kapasitesi, despotik ve altyapısal güç olmak üzere iki temel boyutta incelenmelidir. Despotik güç, devlet elitlerinin toplumdan bağımsız olarak karar alma yeteneğini ifade ederken, altyapısal güç, devletin bu kararları toplumun geneline yayma ve uygulama kapasitesini ifade etmektedir (Mann, 1984: 170). Bu ayrım, özellikle modern devletlerde kapasitenin yalnızca otoriteyle değil aynı zamanda uygulama ve nüfuz etme yeteneğiyle ilgili olduğunu ortaya koyması açısından önemlidir. Devlet toplumun karşısında değil aksine toplumla iç içe geçmiş birbirini etkileyebilen kurallar bütünüdür (Derrichs ve Heberer, 2013: 23). Nitekim günümüzde devlet kapasitesi tartışmaları, büyük ölçüde bu altyapısal boyut üzerinden yürütülmektedir. Bu bağlamda araştırmacılar, devlet kapasitesini farklı alt bileşenlere ayırarak analiz etmektedir. Bunlar çalışmanın konusu ve amacına göre idari, mali, politika, müzakere, kurumsal, toplumsal ve koordinasyon kapasitesi gibi boyutlara ayrılmaktadır (Fazekas, 2011: 9).

İdari kapasite, devletin kamu politikalarını etkin biçimde tasarlama ve uygulama yeteneğini ifade etmektedir. Bu kapasite, bürokratik profesyonellik, teknik uzmanlık, veri toplama ve işleme kapasitesi gibi unsurları içermektedir (Gökçe ve Gökçe, 2015: 17). Güçlü bir idari kapasite, örneğin göç yönetimi gibi alanlarda devletin karmaşık politika alanlarında hızlı ve etkili kararlar alabilmesini mümkün kılmaktadır. Bu nedenle idari kapasite, çoğu zaman

devlet kapasitesinin çekirdek unsuru olarak kabul edilmektedir. Mali kapasite de idari kapasitenin alt boyutu olarak düşünülebilir. Devletin kaynak toplama ve bu kaynakları etkin biçimde dağıtma yeteneğini ifade etmektedir. Kamu harcamalarının sürdürülebilirliği ve kriz dönemlerinde kaynak mobilizasyonu bu boyutun temel unsurlarıdır. Özellikle kitlesel göç gibi yüksek maliyetli kriz süreçlerinde, devletin mali kapasitesi doğrudan politika başarısını belirleyen kritik bir faktör haline gelmektedir (Braccioli vd., 2024: 499).

Kurumsal kapasite, devletin hukuki ve örgütsel yapılar aracılığıyla politika üretme ve uygulama yeteneğini ifade etmektedir. Bu bağlamda yasalar, düzenleyici kurumlar, politika çerçeveleri ve yönetim mekanizmaları kurumsal kapasitenin temel bileşenleridir. Müzakere kapasitesi tamda bu noktada önem kazanmaktadır. Devlet halk desteğini kazanmak için devlet dışı aktörlerle iş birliği yapar ve topluma nüfus etmiş tüm bu aktörlerin harekete geçmesini sağlayabilir (Lambach ve Göbel, 2012: 86). Kurumsal kapasitenin güçlü olduğu durumlarda devlet, karmaşık politika alanlarında daha öngörülebilir ve istikrarlı sonuçlar üretebilmektedir. Yani koordinasyonu sağlayarak farklı kurumlar arasında sürdürülebilir ve eşgüdümlü politika üretme, takdir toplayabilme, toplumsal hareketi sağlayabilme ve nüfus etme yeteneğini ortaya çıkarabilmektedir. Özellikle göç yönetimi gibi çok düzeyli yönetim gerektiren alanlarda, kurumsal, müzakere, koordinasyon ve sürdürülebilirliğin zayıf olması, politika başarısızlıklarının temel nedenlerinden biri olarak öne çıkmaktadır.

Devlet kapasitesi, tek boyutlu bir kavram olmaktan ziyade idari, mali, kurumsal ve koordinasyonel bileşenlerin etkileşimiyle şekillenen çok boyutlu bir yapıyı ifade etmektedir. Mann gibi klasik kuramcılarının ortaya koyduğu teorik temeller, bu çok boyutlu yapının anlaşılmasına önemli katkılar sunarken, güncel literatür bu çerçeveyi daha analitik ve ölçülebilir hale getirmiştir. Bu bağlamda devlet kapasitesi, özellikle göç yönetimi gibi karmaşık ve çok aktörlü politika alanlarını analiz etmek için güçlü bir kavramsal araç sunmaktadır.

GÖÇ YÖNETİMİ VE GÖÇ YÖNETİŞİMİ

Göç olgusunun artan karmaşıklığı ve sınır aşan niteliği, geleneksel devlet merkezli politika yaklaşımlarının ötesine geçen yeni kavramsal araçlara duyulan ihtiyacı beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda literatürde “göç yönetimi” kavramından “göç yönetimi” kavramına doğru belirgin bir kavramsal dönüşüm yaşanmıştır. Göç yönetimi daha çok devletin göç akımlarını kontrol etme, düzenleme ve sınırlama kapasitesine odaklanırken, göç yönetimi, bu sürecin çok aktörlü, çok düzeyli ve ağ temelli doğasını vurgulayan daha geniş bir analitik çerçeve sunmaktadır (Ergün, Akman ve Akpınar, 2025: 321).

Göç yönetimi kavramı, en genel anlamıyla, göçle ilgili politika, norm ve uygulamaların yalnızca ulus-devletler tarafından değil, uluslararası kuruluşlar, bölgesel örgütler, yerel yönetimler, sivil toplum aktörleri ve hatta özel sektör tarafından birlikte şekillendirildiği bir yönetim alanını ifade etmektedir (Övgün, 2010: 59). Göç yönetimi, göçle ilgili davranışları düzenleyen normlar, kurallar ve kurumlar bütünü kapsayan çok katmanlı bir düzenleme sistemidir (Rother, 2022: 435). Bu yönüyle göç yönetimi, klasik egemenlik anlayışının ötesine geçerek, göçün yönetimini çok merkezli ve ağsal bir yapı içinde ele almaktadır.

Bu kavramsal dönüşümün temelinde, küreselleşme süreciyle birlikte göçün hem nedenlerinin hem de sonuçlarının çeşitlenmesi yatmaktadır. Artık göç yalnızca ekonomik ya da güvenlik temelli bir hareketlilik değil aynı zamanda insani krizler, çevresel faktörler, bölgesel çatışmalar ve küresel eşitsizliklerle iç içe geçmiş çok boyutlu bir olgudur. Bu durum, göç politikalarının yalnızca ulusal düzeyde değil, aynı zamanda bölgesel ve küresel düzeylerde de şekillenmesine yol açmıştır. Nitekim Avrupa Birliği, Dünya Sağlık Örgütü, Uluslararası Göç Örgütü (IOM) gibi yapılar, göç yönetiminin en belirgin çok düzeyli örneklerinden biri olarak gösterilmektedir.

Göç yönetimi literatüründe öne çıkan temel yaklaşımlardan biri çok düzeyli yönetim perspektifidir. Bu yaklaşım, göç politikalarının küresel, bölgesel, ulusal ve yerel farklı yönetsel düzeyler olarak dağıldığını ve bu düzeyler arasında sürekli bir etkileşim bulunduğunu savunmaktadır. Lavenex & Piper (2022: 2839) göç yönetimini uluslararası ve bölgesel kurumlar olarak “yukarıdan”, yerel yönetimler ve sivil toplum olarak “aşağıdan” ve transnasyonal ağlar ve diaspora yapıları olarak “ötesinden” gelen etkilerin kesişiminde oluşan dinamik bir alan olarak tanımlamaktadır. Bu çerçevede göç yönetimi, hiyerarşik bir yapıdan ziyade, farklı aktörlerin birbiriyle etkileşim içinde olduğu çok katmanlı bir sistem olarak değerlendirilmektedir.

Bu çok düzeyli yapı içinde aktör çeşitliliği dikkat çekici bir biçimde artmaktadır. Devletler hâlâ göç yönetiminin temel aktörleri olmakla birlikte, artık tek belirleyici aktör değildir. IOM, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) gibi uluslararası kuruluşlar, göç politikalarının normatif çerçevesini şekillendirmede önemli rol oynamaktadır. AB gibi bölgesel örgütler göç akımlarını düzenleyen ortak politikalar geliştirirken, yerel yönetimler, göçmenlerin günlük yaşamına doğrudan etki eden uygulamaları hayata geçirmektedir. Ayrıca sivil toplum kuruluşları ve insani yardım örgütleri, özellikle kriz durumlarında devlet kapasitesinin yetersiz kaldığı alanlarda tamamlayıcı işlevler üstlenmektedir (Şahin Mencütek vd., 2021: 321). Bu durum göç yönetimini aynı

zamanda bir müzakere ve çatışma alanı haline getirmektedir. Farklı aktörlerin çıkarları, öncelikleri ve normatif yaklaşımları arasında ortaya çıkan gerilimler, göç politikalarının şekillenmesinde belirleyici olmaktadır. Örneğin devletler genellikle güvenlik ve sınır kontrolünü önceliklendirirken, uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum aktörleri daha çok insan hakları ve koruma odaklı yaklaşımları savunmaktadır. Böylece göç yönetişimini homojen bir yapıdan ziyade, parçalı ve çoğu zaman çelişkili dinamiklere sahip bir süreç haline getirmektedir.

Göç yönetişiminin bir diğer önemli boyutu, ulusal ve uluslararası düzeyler arasındaki etkileşimdir. Özellikle son yıllarda, göç politikalarının “dışsallaştırılması” yoluyla, devletlerin göç kontrolünü kendi sınırlarının ötesine taşıdığı görülmektedir. Bu durum, göç yönetişiminin coğrafi olarak da genişlemesine ve daha karmaşık hale gelmesine neden olmaktadır. Türkiye gibi ülkeler, bu bağlamda hem göç alan hem de göçü yöneten bölgesel aktörler olarak çok düzeyli yönetim ağlarının merkezinde yer almaktadır (Şahin Mencütek, 2019: 73). Bu durumda göç yönetişimi kavramı, göçün yalnızca kontrol edilmesi gereken bir hareketlilik değil aynı zamanda farklı aktörler arasında koordinasyon, müzakere ve güç ilişkileri üzerinden şekillenen bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye'nin Göç Rejiminin Dönüşümü ve Devlet Kapasitesi

Arap Baharı sonrası dönemde Türkiye'nin göç rejimi, özellikle Suriye kaynaklı kitlesel zorunlu göç hareketleri karşısında önemli bir dönüşüm geçirmiştir. Bu dönüşüm, başlangıçta benimsenen açık kapı politikası ile şekillenen normatif yaklaşımın zamanla daha kurumsallaşmış ve çok boyutlu bir göç yönetimi yapısına evrilmesi üzerinden okunabilir. Bu süreç, aynı zamanda Türkiye'de devlet kapasitesinin göç alanında nasıl yeniden inşa edildiğini gösteren önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Suriye krizinin ilk yıllarında Türkiye, uluslararası literatürde geniş biçimde ele alındığı üzere açık kapı politikası benimsemiştir. Bu politika, sınırdan gelen Suriyeli sığınmacıların geri çevrilmemesi ve ülkeye girişlerine izin verilmesi esasına dayanmaktadır. Türkiye'nin bu yaklaşımı hem insani sorumluluk söylemi hem de bölgesel siyasi dinamikler çerçevesinde şekillenmiş ve kısa sürede milyonlarca insanın ülkeye girişine olanak sağlamıştır (Kaya vd., 2021: 197). Ancak göçün ölçeğinin hızla büyümesi ve sürecin geçici olmaktan çıkarak kalıcı bir nitelik kazanması, bu politikanın sürdürülebilirliğini tartışmalı hale getirmiştir. Literatürde açık kapı politikasının zamanla daha seçici ve kontrollü bir yaklaşıma evrildiği idari, güvenlik, maliyet ve toplumsal uyum gibi faktörlerin politika tercihlerini belirgin biçimde etkilediği vurgulanmaktadır (Ergün, 2018: 54). Bu bağlamda açık kapı politikası, durağan bir uygulama değil değişen koşullara bağlı olarak yeniden şekillenen dinamik bir politika aracı olarak değerlendirilmelidir.

Bu süreçte ortaya çıkan yoğun göç baskısı, Türkiye'de göç yönetiminin kurumsal ve hukuki altyapısının güçlendirilmesini zorunlu kılmıştır. Bu doğrultuda en önemli dönüm noktalarından biri, 2013 yılında yürürlüğe giren Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) olmuştur. Bu yasa ile birlikte Türkiye'de göç ve iltica alanı ilk kez kapsamlı bir hukuki çerçeveye kavuşturulmuş uluslararası koruma türleri tanımlanmış ve göç yönetimine ilişkin temel ilkeler belirlenmiştir (Erdoğan, 2022: 9). YUKK, Türkiye'nin göç rejiminin kurumsallaşma sürecinin hukuki temelini oluşturarak daha sistematik bir yönetim modeline geçişin önünü açmıştır. Bu hukuki dönüşümün hemen ardından İçişleri Bakanlığı bünyesinde oluşturulan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, göç politikalarının uygulanması, koordinasyonu ve yönetiminden sorumlu merkezi bir yapı olarak tasarlanmıştır. Böylece daha önce farklı kurumlar arasında parçalı biçimde yürütülen göç yönetimi faaliyetleri tek bir kurumsal çatı altında toplanmış ve yönetim sürecinde bütüncül bir yaklaşım benimsenmiştir (Efe ve Jacoby, 2022: 70). İlerleyen süreçte kurumsal kapasitenin artırılması ve karar alma süreçlerinin daha etkin hale getirilmesi amacıyla Göç İdaresi Başkanlığı şeklinde yeniden yapılandırılmıştır. Bu dönüşüm, göç yönetiminin yalnızca idari bir birim faaliyeti olmaktan çıkarılarak daha üst düzey bir kamu otoritesi tarafından yürütülmesini sağlamış aynı zamanda kurumsal hiyerarşi içinde göç alanının stratejik öneminin arttığını göstermiştir. Kurumsallaşma süreci yalnızca merkezi düzeyde değil aynı zamanda yerel ve uluslararası düzeylerde de etkisini göstermiştir. Taşra teşkilatlarının yaygınlaştırılması, yerel düzeyde göç yönetiminin daha sistematik hale gelmesini sağlarken, uluslararası kuruluşlarla geliştirilen iş birlikleri, Türkiye'nin göç yönetişimi ağları içindeki rolünü güçlendirmiştir (Ergün, Akman ve Akpınar, 2026: 632). Bu durum, göç yönetiminin giderek daha çok aktörlü ve çok düzeyli bir yapıya büründüğünü göstermektedir.

Yaşanan bu gelişmelerden sonra Türkiye'de göç yönetimi, devlet kapasitesinin özellikle kurumsal ve idari boyutları açısından önemli sınamalarla karşı karşıya kalmıştır. Kitlesel zorunlu göçün ani ve büyük ölçekli niteliği, yalnızca mevcut kurumsal yapıların genişletilmesini değil aynı zamanda merkezi ve yerel düzeyler arasında etkin bir iş bölümü ve koordinasyon mekanizmasının oluşturulmasını zorunlu kılmıştır (Taş, Koçar ve Çiçek, 2017: 1376). Bu bağlamda Türkiye'de göç yönetimi hem kapasite artışı hem de kapasite sınırlarının eş zamanlı olarak gözlemlendiği çok katmanlı bir yönetişim alanı haline gelmiştir.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün kurulması ve sonrasında Göç İdaresi Başkanlığına dönüştürülmesi, göç alanında politika üretimi ve uygulama süreçlerinin merkezi bir otorite altında toplanmasını sağlamıştır. Bu yapı, göç yönetiminde standartlaşma, veri üretimi ve politika koordinasyonu açısından önemli avantajlar sunmuştur (Bulut, 2022: 128). Ancak merkezi kapasitenin güçlendirilmesi, tek başına etkin bir göç yönetimi için yeterli olmamış özellikle uygulama düzeyinde yerel aktörlerin rolü belirleyici hale gelmiştir. Suriyeli sığınmacıların büyük ölçüde şehirlerde ve özellikle büyükşehirlerde yoğunlaşması, belediyeleri göç yönetiminin fiili aktörleri haline getirmiştir. Barınma, sosyal hizmetler, eğitim, sağlık ve toplumsal uyum gibi alanlarda doğrudan hizmet sunan birimler olarak, göç yönetiminin günlük pratikteki en kritik uygulayıcıları olmuştur (Erdoğan, 2017: 39). Ancak belediyeler, göçmenlere yönelik hizmet sunumunda önemli bir işlev üstlenmelerine rağmen bu alanda açık ve kapsamlı bir yasal yetki çerçevesine sahip değildir. Ayrıca mali kaynakların yetersizliği ve merkezi idareye bağımlılık, yerel yönetimlerin kapasitesini sınırlandıran temel faktörler arasında yer almaktadır (MBB, 2015: 7). Bu durum, göç yönetiminde merkezi ve yerel düzeyler arasında belirgin bir kapasite asimetrisi yaratmaktadır.

Göç yönetiminde kurumsal ve idari kapasitenin en kritik boyutlarından biri de politika koordinasyonudur. Çok aktörlü ve çok düzeyli bir yapı arz eden göç yönetimi, farklı kurumlar arasında etkin bir koordinasyon mekanizmasının varlığını zorunlu kılmaktadır. Göç yönetimi sürecine İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Başkanlığı, AFAD, yerel yönetimler, uluslararası kuruluşlar ve STK'lar gibi çok sayıda aktör dahil olmaktadır. Bu aktörler arasındaki görev dağılımı ve iş birliği düzeyi, göç politikalarının etkinliğini doğrudan etkilemektedir (Erdoğan, 2022: 141). Ancak kurumlar arası yetki belirsizlikleri, bilgi paylaşımındaki eksiklikler ve farklı aktörler arasında uyum sorunları, politika uygulamalarında parçalanmışlık yaratabilmektedir (Karakaya Polat ve Lowndes, 2022: 55). Özellikle merkezi ve yerel düzeyler arasında yeterli koordinasyonun sağlanamaması, hizmet sunumunda eşitsizliklere ve uygulama farklılıklarına yol açmaktadır. Bu durum, göç yönetiminin sahadaki etkinliğini sınırlayan önemli bir kapasite sorunu olarak öne çıkmaktadır. Öte yandan, çok düzeyli yönetim yapısının tamamen işlevsiz olduğu da söylenemez (Betts, Memişoğlu ve Ali, 2021: 516). Bazı belediyeler, uluslararası kuruluşlarla iş birliği içinde yenilikçi uygulamalar geliştirmiş ve yerel düzeyde göç yönetimi kapasitesini artırmaya yönelik önemli adımlar atmıştır. Bu tür örnekler, yerel aktörlerin uygun kaynak ve yetkilerle desteklendiğinde göç yönetiminde önemli katkılar sağlayabileceğini göstermektedir.

Politika üretimi ile uygulama arasındaki uyumsuzluk, devlet kapasitesinin önemli bir sınırını ortaya koymaktadır. Literatürde, Türkiye'de göç politikalarının hukuki çerçevesinin görece hızlı ve kapsamlı biçimde oluşturulmasına rağmen, uygulama kapasitesinin aynı hızda gelişmediği sıklıkla vurgulanmaktadır (Eren, 2016; Öztürk, 2025; Erdoğan, 2017). Geçici koruma rejimi, devletin kriz koşullarında hızlı politika üretme kapasitesinin önemli bir örneği olarak değerlendirilmektedir. Nitekim milyonlarca insanın kısa sürede ülkeye giriş yaptığı bir durumda, bireysel başvuruya dayalı klasik iltica sisteminin işletilmesi pratik olarak mümkün görünmemektedir. Bu nedenle geçici koruma, literatürde sıklıkla "pragmatik" ve "esnek" bir politika aracı olarak tanımlanmaktadır (Öztürk, 2025: 229). Türkiye örneğinde bu rejim, devletin hukuki kapasitesinin kriz koşullarına uyum sağlama yeteneğini göstermektedir. Geçici koruma rejiminin doğası gereği geçicilik üzerine kurulmuş olması, uzun vadede önemli hukuki ve politik sorunları beraberinde getirmiştir. Suriye krizinin uzaması ve sığınmacı nüfusun kalıcı hale gelmesi, "geçici" olarak tasarlanan bu statünün fiilen kalıcı bir duruma dönüşmesine yol açmıştır. Dolayısıyla hukuki belirsizliklerin temel kaynağı olarak gösterilmektedir (Eren, 2016: 122).

Hukuki kapasite açısından bir diğer önemli mesele, mevcut düzenlemelerin uygulama düzeyindeki farklılıkları ve sınırlılıklarıdır. Her ne kadar geçici koruma rejimi temel haklara erişimi öngörse de bu hakların fiilen kullanımı çoğu zaman yerel kapasite, kurumsal koordinasyon ve kaynak dağılımına bağlı olarak değişkenlik göstermektedir (Yıldız ve Uzgören, 2016: 196). Özellikle eğitim, sağlık ve işgücü piyasasına erişim gibi alanlarda uygulamada ortaya çıkan eşitsizlikler, hukuki çerçevenin sahadaki karşılığının sınırlı olabildiğini göstermektedir. Ayrıca geçici koruma rejimi, uluslararası hukuk ile ulusal politika arasındaki gerilimleri de yansıtmaktadır. Türkiye'nin coğrafi sınırlama politikası nedeniyle mülteci statüsünü yalnızca Avrupa'dan gelenlere tanıması, Suriyelilerin hukuki statüsünü farklı bir kategoriye yerleştirmekte ve bu durum uluslararası koruma rejimiyle tam uyumlu olmayan bir yapı ortaya çıkarmaktadır (İneli-Ciger, 2017: 557). Bu durum, Türkiye'nin göç politikasının hem ulusal çıkarlar hem de uluslararası normlar arasında denge kurma çabası içinde şekillendiğini göstermektedir.

Arap Baharı sonrası Türkiye'de göç yönetimi yalnızca idari ve insani bir mesele olmaktan çıkarak giderek artan biçimde iç politikanın merkezî tartışma alanlarından biri haline gelmiştir. Bu süreç idari, politika, hukuki ve müzakere kapasite sorunlarının yanında toplumsal bir kapasite sorunu olarakta ele alınmaktadır. Toplumsal algılar, gündelik yaşam pratikleri ve sosyal uyum süreçleri üzerinde belirleyici olmuştur. Bu bağlamda göç, Türkiye'de giderek artan biçimde toplumsal gerilimler ve uyum tartışmaları üzerinden ele alınan bir olgu haline gelmiştir.

Toplumsal gerilimler, özellikle göçün yoğunlaştığı kentsel alanlarda daha görünür hale gelmiştir. Bu gerilimlerin başlıca kaynakları işgücü piyasasında rekabet, kira ve yaşam maliyetlerindeki artış, kamu hizmetlerine erişimde

yaşanan zorluklar, kültürel farklılıklar ve siyasi söylemler olarak sıralanmaktadır (Ekici, 2024: 339). Suriyeliler başlangıçta sınırlı bir politik tartışma alanına sahipken, zamanla seçim süreçleri ve parti rekabetiyle birlikte belirgin biçimde derinleşmiştir. 2011–2014 döneminde daha çok insani ve dış politika çerçevesinde ele alınan göç meselesi, özellikle 2015 sonrası dönemde iç siyasetin önemli bir gündem maddesi haline gelmiştir. Bu dönüşümde, göçün ekonomik, sosyal ve demografik etkilerinin daha görünür hale gelmesi belirleyici olmuştur (Ergün, Akman ve Akpınar, 2026: 629). İktidar söylemi çoğu zaman insani sorumluluk, dini ve tarihsel bağlar üzerinden kapsayıcı bir çerçeve sunarken, muhalefet söylemleri daha çok ekonomik maliyetler, kamu hizmetleri üzerindeki baskı ve toplumsal uyum sorunları üzerinden şekillenmektedir (Sert ve Damış, 2021: 202). Dolayısıyla toplumsal gerilimlerin algılar, duygular ve söylemler üzerinden şekillendiği de görülmektedir. Gökarıksel ve Secor'a (2020: 1237) göre Türkiye'de Suriyeli göçmenlere yönelik toplumsal tepkiler, yalnızca maddi koşullarla değil aynı zamanda kaygı, empati ve etik sorumluluk gibi duygusal dinamiklerle de yakından ilişkilidir. Bu durum, göçün toplumsal etkilerinin rasyonel olduğu kadar duygusal ve kültürel boyutlar da içerdiğini göstermektedir.

Bununla birlikte literatürde, Türkiye'de toplumsal uyum sürecinin tamamen başarısız olduğu yönünde genelleştirici bir değerlendirme yapılmamaktadır. Aksine bazı yerel düzeylerde göçmenler ile ev sahibi toplum arasında dayanışma ve birlikte yaşam pratiklerinin geliştiği özellikle sivil toplum ve yerel yönetimlerin bu süreçte önemli rol oynadığı vurgulanmaktadır (Ergün, 2018; Ekici, 2024; Öztürk, 2025). Genel anlamda çalışmalardan da anlaşılacağı üzere uyum politikalarının başarılı olduğu ancak kriz dönemlerinde de sorunlarla karşılaşa bilindiği görülmektedir.

Devlet Kapasitesi ve Meşruiyet İlişkisi: Göç Politikalarına Güven ve Yönetim Kapasitesinin Sonuçları

Arap Baharı sonrası Türkiye'de göç yönetimi, yalnızca kurumsal idari veya toplumsal kapasite tartışmalarıyla sınırlı kalmamış aynı zamanda devletin meşruiyeti ve kamu politikalarına duyulan güven ile doğrudan ilişkili bir alan haline gelmiştir. Devletin politika üretme ve uygulama kapasitesi ile bu politikaların toplum tarafından kabul edilmesi arasında karşılıklı bir ilişki bulunmaktadır. Göç gibi yüksek görünürlük ve doğrudan toplumsal etkiler üreten politika alanlarında, kamu politikalarına duyulan güven kritik bir rol oynamaktadır. Kamuoyu tarafından göç politikalarının adil, etkili ve sürdürülebilir olarak algılanmasının, devletin meşruiyetini güçlendirdiği buna karşılık politika başarısızlıklarının ya da kapasite eksikliklerinin güven kaybına yol açtığı çalışmalarla ortaya konmuştur (Sotiropoulos vd., 2023: 39). Suriyeli sığınmacılara yönelik politikaların başlangıçta insani ve kapsayıcı bir çerçeve içinde sunulması, belirli bir toplumsal kabul üretmiş ancak zamanla artan ekonomik ve sosyal baskılar, bu kabulün sorgulanmasına neden olmuştur.

Devlet kapasitesinin yetersiz algılanması, doğrudan meşruiyet krizine dönüşebilmektedir. Demiroz ve Ünlü (2018: 333) kriz yönetimi bağlamında devletin etkinlik kapasitesinin, kamuoyunun devlete duyduğu güvenin temel belirleyicilerinden biri olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye'de göç yönetimi bağlamında, hizmet sunumunda yaşanan aksaklıklar, kaynak dağılımına ilişkin tartışmalar ve politika uygulamalarındaki farklılıklar, zaman zaman kamuoyunda devlet kapasitesine yönelik eleştirilerin artmasına yol açmıştır. Yine aynı şekilde merkezi ve yerel düzeyler arasındaki koordinasyon sorunları, devlet kapasitesinin bütüncül algısını zayıflatabilmektedir. Karakaya Polat ve Lowndes'e (2022) göre çok düzeyli yönetim yapılarında koordinasyon eksiklikleri, yalnızca politika etkinliğini değil aynı zamanda hesap verebilirlik, şeffaflık ve meşruiyet algısını da olumsuz etkileyebilmektedir. Türkiye'de göç yönetiminde görülen uygulama farklılıkları ve yerel düzeydeki kapasite sorunları, vatandaşların devletin genel performansına ilişkin değerlendirmelerini doğrudan etkileyebilmektedir.

Göç politikalarının meşruiyeti, yalnızca uygulama başarısıyla değil aynı zamanda söylemsel ve normatif çerçeve ile de yakından ilişkilidir. Korkut'a (2016: 6) göre Türkiye'de göç politikaları, insani sorumluluk ve pragmatizm arasında bir denge kurmaya çalışırken, bu politikaların meşruiyeti büyük ölçüde kamuoyuna nasıl sunulduğuna bağlı olarak şekillenmektedir. Bu bağlamda siyasi söylemler, medya temsilleri ve kamu diplomasisi araçları, göç politikalarının toplumsal kabulünü doğrudan etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır (Özdora, 2020: 295).

Bununla birlikte, göç yönetiminde kapasite sınırlarının görünür hale gelmesi, devletin meşruiyetini sadece zayıflatmakla kalmayıp, aynı zamanda yeni siyasal sonuçlar da üretmektedir. Literatürde, göç politikalarına yönelik memnuniyetsizliklerin seçim davranışlarını etkileyebildiği ve siyasi aktörler tarafından mobilizasyon aracı olarak kullanılabilirdiği vurgulanmaktadır (Yabancı, 2025: 24-25). Bu durum, devlet kapasitesi ile siyasal rekabet arasındaki ilişkinin göç bağlamında daha da belirgin hale geldiğini göstermektedir.

Öte yandan devlet kapasitesi yalnızca iç kamuoyu açısından değil, uluslararası düzeyde de meşruiyet üretimiyle ilişkilidir. Türkiye'nin göç yönetimindeki performansı, uluslararası aktörler nezdinde hem bir yük paylaşımı örneği hem de eleştiri konusu olarak değerlendirilmiştir. Bu durum, devlet kapasitesinin aynı zamanda uluslararası meşruiyet boyutunu da içerdiğini ortaya koymaktadır (Ulusoy, 2021: 92).

SONUÇ

Bu çalışma, Arap Baharı sonrası Türkiye’de göç yönetimini devlet kapasitesi ve göç yönetişimi literatürleri çerçevesinde kavramsal olarak inceleyerek, teorik yaklaşımlar ile Türkiye örneği arasında karşılaştırmalı bir değerlendirme sunmayı amaçlamıştır. Elde edilen bulgular, klasik devlet kapasitesi yaklaşımlarının ve çağdaş göç yönetişimi literatürünün Türkiye örneğini açıklamada önemli analitik imkânlar sunduğunu ancak aynı zamanda bu literatürlerin bazı sınırlılıklarını da görünür kıldığını ortaya koymaktadır.

Öncelikle devlet kapasitesi literatürü açısından değerlendirildiğinde, Türkiye örneği, kapasitenin çok boyutlu ve dinamik bir yapı olduğunu doğrular niteliktedir. Mann’ın (1984) “altyapısal iktidar” kavramı çerçevesinde devletin toplumsal alanlara nüfuz etme kapasitesi, Türkiye’de göç yönetimi bağlamında önemli ölçüde genişlemiştir. Türkiye’nin kitlesel zorunlu göç karşısında önemli bir kurumsal ve hukuki adaptasyon kapasitesi geliştirdiğini ortaya koymaktadır. YUKK’un kabulü, Göç İdaresi’nin kurulması ve geçici koruma rejiminin uygulanması, devletin kriz koşullarına hızlı yanıt verebilme kapasitesinin somut göstergeleridir. Bu yönüyle Türkiye örneği, literatürde vurgulanan altyapısal kapasite tartışmalarını desteklemekte ve devletin toplumsal alanlara nüfuz etme ve politika üretme yeteneğini genişlettiğini göstermektedir. Ancak bu kapasite artışı, tüm politika alanlarında eşit düzeyde gerçekleşmemiş özellikle uygulama, koordinasyon ve yerel kapasite açısından önemli sınırlılıklar varlığını sürdürmüştür.

Devlet kapasitesi, yalnızca kurumsal yapıların gücüyle değil devlet ile toplum arasındaki etkileşimlerle şekillenmektedir (Berwick ve Christia, 2018: 79). Türkiye’de göç yönetiminin siyasal ve toplumsal yansımaları, devlet kapasitesinin toplumsal algılar ve siyasal süreçlerle iç içe geçtiğini göstermektedir. Bu bağlamda Türkiye örneği, devlet kapasitesinin statik bir özellik değil sürekli müzakere edilen ve yeniden üretilen bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır

Çalışma, devlet kapasitesi literatürüne üç temel katkı sunmaktadır. İlk olarak, kapasite tartışmalarını yalnızca kurumsal ve idari boyutlarla sınırlamayıp, hukuki, siyasal ve toplumsal boyutları içeren bütüncül bir çerçeve önermektedir. İkinci olarak, kapasitenin yalnızca artışı değil aynı zamanda sınırları ve kırılma noktaları üzerinden analiz edilmesi gerektiğini göstermektedir. Türkiye örneğinde gözlemlendiği üzere, yüksek kapasite alanları ile düşük kapasite alanları aynı anda var olabilmekte ve bu durum politika çıktılarında farklılaşmalara yol açmaktadır. Üçüncü olarak ise çalışma, devlet kapasitesi ile meşruiyet ve kamuoyu algısı arasındaki karşılıklı ilişkiye dikkat çekerek, kapasitenin yalnızca teknik değil, aynı zamanda siyasal bir olgu olduğunu vurgulamaktadır. Dördüncü olarak çalışma Türkiye’de göç yönetiminin güçlü bir biçimde uluslararasılaşmış bir politika alanı olduğunu ortaya koymaktadır. AB–Türkiye ilişkileri, uluslararası kuruluşların rolü ve küresel yönetim mekanizmaları, Türkiye’nin göç politikalarını doğrudan etkilemektedir. Bu durum, devlet kapasitesinin yalnızca iç kurumsal dinamiklerle değil aynı zamanda dışsal aktörlerle kurulan ilişkiler aracılığıyla şekillendiğini göstermektedir.

Göç yönetişimi literatürü açısından değerlendirildiğinde ise Türkiye örneği, çok düzeyli ve çok aktörlü yönetim yaklaşımlarını büyük ölçüde doğrulamakla birlikte, bu yaklaşımların öngördüğü ideal işleyişten sapmaları da ortaya koymaktadır. Göç yönetişimi, devletler, uluslararası kuruluşlar ve yerel aktörler arasında iş birliğine dayalı bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Türkiye’de de AB, UNHCR, IOM, yerel yönetimlerin dahil olduğu geniş bir aktör ağı bulunmaktadır. Ancak bu çok aktörlü yapı, her zaman etkin bir koordinasyon ve uyum üretmemekte aksine zaman zaman parçalanmışlık ve yetki karmaşası doğurabilmektedir.

Dolayısıyla çok düzeyli yönetişimin her koşulda kapasite artırıcı bir etki yaratmadığını aksine koordinasyon sorunları ve kapasite asimetrisi nedeniyle yeni sorun alanları üretebileceğini görmekteyiz. Göç yönetişiminin yalnızca teknik bir yönetim meselesi değil aynı zamanda güç, çıkar ve siyasal müzakere ilişkileri tarafından şekillendirilen bir alan olduğunu çalışmanın çıkarımı olarak düşünebiliriz. Bir diğer çıkarım ise Türkiye örneği, göç yönetişiminin ulusal ve uluslararası düzeyler arasında kurulan ilişkiler üzerinden şekillendiğini ve bu durumun devlet kapasitesini hem güçlendiren hem de sınırlandıran etkiler ürettiğidir.

Bu noktada hem gelecekteki araştırmacılar hem de politika yapıcılar ve uygulayıcılar açısından bazı çıkarımlar yapmak mümkündür. Araştırmacılar açısından, göç yönetimi ve devlet kapasitesi ilişkisini daha derinlemesine anlamak için çok düzeyli ampirik çalışmaların artırılması, özellikle yerel yönetim kapasitesi, politika uygulama süreçleri ve göçmenlerin gündelik deneyimleri üzerine odaklanılması önem arz etmektedir. Ayrıca nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karşılaştırmalı çalışmalar, Türkiye örneğinin diğer göç alan ülkelerle ilişkili olarak daha geniş bir kuramsal çerçevede değerlendirilmesine katkı sağlayacaktır. Uygulayıcılar açısından ise, göç yönetiminde merkezi ve yerel düzeyler arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesi, yerel yönetimlerin mali ve kurumsal kapasitelerinin artırılması ve uzun vadeli entegrasyon politikalarının geliştirilmesi kritik önemdedir. Bunun yanı sıra, göç politikalarının toplumsal meşruiyetini güçlendirmek amacıyla şeffaf iletişim stratejilerinin benimsenmesi ve toplumsal uyumu destekleyen kapsayıcı politikaların geliştirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Berwick, E., & Christia, F. (2018). State capacity redux: Integrating Classical and Experimental Contributions to an Enduring Debate. *Annual Review of Political Science*, 21, 71-91. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-072215012907>
- Betts, A., Memişoğlu, F., & Ali, A. (2021). What difference do mayors make? The role of municipal authorities in Turkey and Lebanon's response to Syrian refugees. *Journal of Refugee Studies*, 34(1), 491-519. <https://doi.org/10.1093/jrs/feaa011>
- Braccioli, F., Muñoz-Sobrado, E., & Piolatto, A. (2024). The taxing challenges of the state: Unveiling the role of fiscal and administrative capacity in development. *CESifo Economic Studies*, 70(4), 490-523. <https://doi.org/10.1093/cesifo/ifaec025>
- Bulut, S. F. (2022). Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Yetişkin Okuma-Yazma Kursları ve Türkçe Dil Eğitimlerinin Değerlendirilmesi, *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 123-147.
- Demiroz, F., & Ünlü, A. (2018). The role of government legitimacy and trust in managing refugee crises: The case of Kobani. *Risk, Hazards & Crisis in Public Policy*, 9(3), 332-356. <https://doi.org/10.1002/rhc3.12143>
- Derrichs, C. & Heberer, T. (Eds.) (2013). *Die politischen Systeme Ostasiens, Eine Einführung*, Springer Fachmedien, Wiesbaden.
- Efe, İ., & Jacoby, T. (2022). Making sense of Turkey's refugee policy: The case of DGMM. *Migration Studies*, 10(1), 62-81. <https://doi.org/10.1093/migration/mnac008>
- Ekici, S. (2024). Deprem sonrası Suriyeli göçmenlerin yaşadıkları sorunlar. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 15(1), Deprem Özel Sayısı, 334-365.
- Erdoğan, M. M. (2017). "Kopuş"tan "Uyum"a Kent Mültecileri, Suriyeli Mülteciler ve Belediyelerin Süreç Yönetimi: İstanbul Örneği, Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.
- Erdoğan, M. M. (2022). *Suriyeliler Barometresi 2021: Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi*, UNHCR Türkiye.
- Eren, E. Y. (2016). Geçici Koruma Statüsü ve Türkiye'deki Suriyelilere Sağlanan Hizmetlere İlişkin Bir Değerlendirme. *Middle East Journal of Refugee Studies*, 1(2), 109-139. <https://doi.org/10.12738/mejrs.2016.1.2.0004>
- Ergün, G. (2018). Mültecilerin kente uyumunu ölçmeye yönelik Karaman ilinde bir araştırma, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ergün, G., Akman, Ç. & Akpınar, M. (2025). Migration Management in Turkey Structures Supporting Social Cohesion, *Pakistan Journal of Life and Social Sciences*, 23(2): 316-330, <https://doi.org/10.57239/PJLSS-2025-23.2.00169>
- Ergün, G., Akman, Ç. & Akpınar, M. (2026). Refugees in the shadow of earthquakes in Turkey: Increased integration vulnerabilities and their causes after 2023. *Interaction and Perspective*, 16 (2), 620-636. <https://doi.org/10.5281/zenodo.19245766>
- Fazekas, M. (2011). *State Capacity in Hungary – Characteristics, causes, impacts*. A fresh look at the role of interests and knowledge. First year progress report University of Cambridge
- Gökarkısel, B., & Secor, A. J. (2020). Affective geopolitics: Anxiety, pain, and ethics in the encounter with Syrian refugees in Turkey. *Environment and Planning C: Politics and Space*, 38(7-8), 1237-1255. <https://doi.org/10.1177/2399654418814257>
- Gökçe, G., & Gökçe, O. (2015). Devlet Kapasitesi: Kavramın Kuramsal Çerçevesi, Bileşenleri Ve Türkiye'nin Görünümü. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 1-34.
- İneli-Ciger, M. (2017). Protecting Syrians in Turkey: A legal analysis. *International Journal of Refugee Law*, 29(4), 555–579. <https://doi.org/10.1093/ijrl/eex042>
- Karakaya Polat, R. & Lowndes, V. (2022). How Does Multi-Level Governance Create Capacity to Address Refugee Needs, and with What Limitations? An Analysis of Municipal Responses to Syrian Refugees in Istanbul. *Journal of Refugee Studies*, 35(1), 51-73. <https://doi.org/10.1093/jrs/feab101>

- Kaya, A., Rottmann, S. B., Gökalp-Aras, E., & Mencütek, Z. (2021). Turkey: border management, protection, reception, and integration of refugees. In S. Bartoma & Ö. Çetrez (eds.) *Responding to Migration A Holistic Perspective on Migration Governance* (pp. 187-208). Uppsala University Press,
- Korkut, U. (2016). Pragmatism and moral responsibility in Turkey's refugee policy. *Comparative Migration Studies*, 4(2), <https://doi.org/10.1186/s40878-015-0020-9>
- Lambach, D. & Göbel, C. (2012). Die Responsivität Autoritärer Regime, *The China Journal*, 11: 79-91.
- Lavenex, S., & Piper, N. (2022). Regions and global migration governance: perspectives 'from above', 'from below' and 'from beyond.' *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 48(12), 2837–2854. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2021.1972564>
- Mann, M. (1984). *The autonomous power of the state*. Oxford, UK: Blackwell.
- MBB, (2015). *Marmara Belediyeler Birliği, Kent Mültecilerine Hizmette Belediyelerin Rolü, Çalıştay Raporu*.
- Övgün, B. (2010). Bürokrasiden yönetime yönetim biçiminin değişmesi (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi.
- Özdora, E. (2020). Discursive construction of Syrian refugees in shaping international public opinion: Turkey's public diplomacy efforts. *Discourse & Communication*, 14(3), 294-313. <https://doi.org/10.1177/1750481319893769>
- Öztürk, N. Ö. (2025). Revisiting the Concept of Flexibility in Temporary Protection Practices at the Intersection of International Refugee and Human-Rights Laws: The Case of Türkiye. *Central and Eastern European Migration Review*, 14(2), 227-251.
- Rother, S. (2022). Global and regional migration governance: an emerging multi-level structure?". In *Handbook on Global Governance and Regionalism*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing. pp.434-448. <https://doi.org/10.4337/9781800377561.00041>
- Sert, D.Ş. & Daniş, D. (2021). Framing Syrians in Turkey: State Control and No Crisis Discourse. *International Migration*, 59, 197-214. <https://doi.org/10.1111/imig.12753>
- Sotiropoulos, D. A., Kanellopoulos, K. & Yfanti, A. (2023). *Literature review on the impact of the migration and refugees' waves on democratic attitudes and trust*. Working Paper no.3.2. TRUEDEM: Trust in European Democracies Project (www.TRUEDEM.eu).
- Şahin Mencütek, Z. (2019). *Refugee Governance, State and Politics in the Middle East* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781351170369>
- Şahin Mencütek, Z., Karal, D., & Altıntop, İ. (2021). Governance of Refugee Children Protection in Turkey: Between Vulnerability and Paternalism. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 19(3), 316–330. <https://doi.org/10.1080/15562948.2021.1930323>
- Taş, İ. E., Koçar, H., & Çiçek, Y. (2017). Mülteci Sorununun Çözümüne İlişkin Yeni Bir Yapılanma: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Göç Özel Sayısı), 1369-1383. <https://izlik.org/JA59ED66RM>
- Ulusoy, K. (2021). Testing Turkey's state capacity: The Syrian migration crisis as catalyst. *European Journal of Migration and Law*, 23(2), 152–177. https://brill.com/view/journals/emil/23/2/article-p152_3.xml
- Yabancı, B. (2025). Overcoming prejudices and stigmatization towards refugees: A novel approach through deliberative citizen dialogues in Turkey. *Migration Studies*, 13(1), mnae051. <https://doi.org/10.1093/migration/mnae051>
- Yıldız, A., & Uzgören, E. (2016). Limits to temporary protection: non-camp Syrian refugees in İzmir, Turkey. *Southeast European and Black Sea Studies*, 16(2), 195–211. <https://doi.org/10.1080/14683857.2016.1165492>